

Perly z hebrejského Matouše 1 – Ješua, Kristus a Mesiáš

NG: Tak do toho. Nevím přesně, jak toto budeme dělat, protože jsme to ještě nikdy nedělali. Mohu přečíst několik veršů hebrejsky? Jedna z věcí, kterou jsme udělali, je, že jsme zainteresovali experta, který doplnil samohlásky. Mohl bych to číst i bez nich, ale pokud by to chtěl číst kdokoli, kdo nemluví plynule hebrejsky, tomu by to pomohlo.

ELEH TOLDOT YESHUA BEN DAVID BEN AVRAHAM, „Toto jsou TOLDOT, ta pokolení či generace, Ješui, syna Davidova, syna Abrahamova.“ Toto je v hebrejštině velice kontroverzní verš.

KJ: Tento verš je ohromný. Když mi bylo 15 let, byl jsem čerstvým křesťanem, dali mi knihu a řekli: „Tady je kniha, kterou bys měl číst.“ Tak jsem začal. V angličtině se to píše takto: “The book of the genealogy of Jesus Christ, the son of David, the son of Abraham“. (Kniha rodokmenu Ježíše Krista, syna Davidova, syna Abrahamova.) Když jsem se setkal se jménem Ježíš Kristus, myslel jsem, že je to jméno a příjmení. Pak jsem se poučil o Josefu Kristovi a o Marii Kristové. Nesnažím se být zábavný. A kladl jsem si otázku: Kdo je David, kdo je Abraham? Přečti teď ten první verš znovu hebrejsky a najdeš skutečně velký rozdíl.

NG: ELEH TOLDOT YESHUA „toto jsou ta pokolení Ješui“, BEN DAVID, „syna Davida“, BEN AVRAHAM, „syna Abrahama“.

KJ: Když přečteš ten první verš, co vyskočí? Není tam žádný Kristus, není tam ani Mesiáš. Toto musí být antimesiášský text, protože ho obžalovali..

NG: Nevím, co všechno chceme sdílet. Byla to veřejná událost. Mluvili jsme, a byl tam další řečník, vstal, ukázal na mě, vyšla mu z úst slina a řekl: „Tento muž chce, abyste věřili tomuto hebrejskému Matoušovi, který je antimesiášský!“ Jeho důkazem bylo to, že se v prvním verši první kapitoly nepíše „Mesiáš“, JEŠUA HAMAŠIAH, což je řecky JESU CHRISTU. Píše se jenom JEŠUA, a proto je to antimesiášské.

KJ: Položil jsem otázku: „Potřebuji vysvětlení pro nového křesťana, který toto čte v angličtině, Jesus Christ. Ale když ty jako Žid čte tu první větu, není tam něco, co z té stránky vyskočí, když najdeš výraz „syn Davida“? O čem tě to nutí přemýšlet?

NG: Ta první věc, která tě napadne, když slyšíš „syn Davida“, je, že vyhlížíme Davidova syna. „Davidův syn“ je jiný způsob, jak říct „Mesiáš“. Když dnes řekneš BEN DAVID, to znamená Mesiáš. Už proto, že není Davidovým doslovným synem, i podle genealogie je tam mnoho generací. Ty vlastně říkáš, že přidání slova Kristus či Mesiáš mohlo být v podstatě glosou (tj. vysvětlivkou) pro nežidovské posluchače, aby se jim vysvětlilo, že když řekneme „syn Davidův“, myslíme tím Mesiáše. Když tedy ten člověk označil tento text za antimesiášský, tak by nikde v hebrejském evangeliu Matouše nemohl být Ješua nazván Mesiášem. Udělal jsem proto systematickou studii, a chci to s lidmi sdílet. Je to pdf soubor na stránkách Nehemiaswall.com – prošel jsem všechna místa, kde se slovo Mesiáš, MAŠIAH objevuje v hebrejštině a CHRISTOS v řečtině. Můžeme něco z toho projít? Je to poněkud komplikované, protože Herodes říká: „Kde se Mesiáš narodí?“ Odkazuje to k Ješuoovi? Herodes nevěděl, že to mluví o Ješuoovi, on jenom hledal toho, kdo se má místo něho stát králem. Protože Herodes byl králem Israele, ale nebyl pomazaným králem. Mesiáš znamená „pomazaný“. Obává se tedy: „Je zde uzurpátor, který převezme mou korunu, a je to pomazaný král. Kdo je to?“ On neví, že to je Ješua, neptá se ani na jméno, chce jenom vědět, kde k tomu má dojít. Nenapadlo ho, že by mohl někdo znát jeho jméno.

V Matoušovi 1,1 máme JESU CHRISTU, ale v hebrejštině je to jen JEŠUA. Znamená to, že ta hebrejšтина tam říká, že Ješua není Mesiáš? Jen studuji text a snažím se porozumět, co ten text říká, nikoli co říkám já. V Mt 1,16 se skutečně nazývá Mesiášem. Můžeme to přečíst? “Miriam, matka Ješui, který byl zván Mesiáš.“ A potom ta hebrejšтина dodává: UVELA´AZ, „v cizím jazyku, *Christos*“. Toto je glosa. Co je glosa? Když se objevilo slovo, kterému lidé nerozuměli, napsali vysvětlení na okraj. Proč to psali? Protože Židé, kteří to kopírovali v době Šem Tova, to dělali kvůli debatám s katolíky. Do těchto debat zvaných „disputace“ s katolíky byli nuceni na obranu judaismu. Aby to mohli dělat, museli vědět, co je napsáno v Novém zákoně. V debatách s katolíky by nepomohlo, kdyby ho nazývali Mesiášem. Museli jste znát to latinské slovo. Proto se tady píše „v cizím jazyku CHRISTOS“, to je pozdější glosa. Takže by stačilo dočíst do 16. verše. Máš pravdu, že v prvním verši ho nenazývají JEŠUA MAŠIAH, „Ješua Mesiáš“. Bylo jen třeba přečíst 15 dalších veršů, kde vám vyprávěč říká: „Ješua, který byl nazývaný Mesiáš“. Říkat tedy, že Ješua není v Šem Tovově Matoušovi nazývaný Mesiášem? Nemůžete se dostat ani přes první kapitolu, abyste to mohli tvrdit.

Je tu ještě něco zajímavého. Mohli byste si myslet: „Proč něco odstranili z hebrejštiny?“ Možná něco přidali k řečtině. Ta nejzákladnější myšlenka textové kritiky Nového zákona je, jak pracovali písaři, kteří texty kopírovali. Jaké výrazy běžně používali. Byli to mniši, kteří kopírovali Nový zákon, a v každodenní řeči, když říkali „Ježíš“, řekli pokaždé také „Kristus, náš Pán.“ Nalézáme to proto v některých pozdějších středověkých manuskriptech. V raných řeckých textech se říká jen „Ježíš“, v některých pozdějších „Ježíš Kristus“ a potom „Ježíš Kristus, náš Pán“. To je základ textové kritiky Nového zákona 101, že došlo k rozšíření titulu, protože když kněží mluvili mezi sebou, a řekli by jen „Ježíš“, pocíťovali by to jako nedostatek úcty, kdyby nedodali „Kristus, náš Pán“. Byla to známka respektu, stejně jako když dnešní Židé kdykoli, když řeknou MOŠE, řeknou také RABEJNU, „Mojžíš, náš rabín“. Co vím, při kopírování Tanachu se nestalo, že by to doplnili. Dám vám ale příklad toho, kde se to stalo. Půjdeme 750 let nazpět. Jedním z běžně užívaných titulů pro Boha je HAKADOŠ, „ten Svatý“. A v běžné řeči, kdykoli Židé řekli HAKADOŠ, řekli hned také BARUCH HU, „budiž požehnaný“, že se z toho stalo téměř jedno slovo. Američtí Židé to říkají jedním dechem. Ve středověkých manuskriptech, nikoli v Tanachu, vidíme, že původní písař napsal HAKADOŠ a když to tiskli, stalo se z toho „Svatý, budiž požehnaný“. Vložili to tam ti, kteří to kopírovali.

A totéž se mohlo stát i tady. Jsou dvě možnosti. Jednou z nich je, že Židé vynechávali, ať již záměrně nebo náhodně, slovo „Kristus – Mesiáš“, a druhou možností je, že ten titul rozšířila řečtina, buď záměrně, jako vysvětlivku, protože pohanský čtenář nemusel znát význam výrazu „ben David“, nebo nechtěně, protože to měli jako součást své řeči.

Další výskyt je v Mt 1,17, kde má řečtina „Kristus“. Tento verš v hebrejské verzi není, tak nám to neříká nic. Mt 1,18 má v řečtině „Ježíš Kristus“, v hebrejštině pouze Ješua. Hledáte-li tedy místa v hebrejském Matoušovi, abyste mu „přilepili“ to, že odebírá slovo „Mesiáš“, taková možnost existuje – ale také ho mohli v řečtině přidat, že? Nebo také, když psal Matouš hebrejskou edici, neuložil to do ní, protože Židé věděli, o kom mluví, ale do řecké edice to vložil, protože její čtenáři potřebovali informaci víc.

Mt 11,2 je skutečně zajímavý. Mluví o Janovi, který se zajímal o to, co se děje s Kristem, ale v hebrejštině se neříká „Kristus“, zde je JEŠUA na místě Krista. Na jiném místě je „Ježíš Kristus“ – Kristus byl vynechán, ale Ješua zůstal. Zde je Ješua na místě Mesiáše, to je zajímavé.

V Mt 16,16 mluví k Petrovi. A zde je „Kristus“ či „Mesiáš“ jak v hebrejštině, tak v řečtině. Mt 16,20 je zajímavý: „Potom učedníky varoval, aby nikomu neříkali, že je ten CHRISTOS, ten Kristus.“ Nestle-Aland 28, který je nejnovější kompilací všech manuskriptů a badatelé ji považují za autoritativní, či nejspolehlivější text, má „Kristus“. Byzantský text má však „Ježíš Kristus“, což je zajímavé, že by jim neřekl, že je Ješua Kristus? Každý přece ví, že je Ješua, že? A hebrejštiny má „Mesiáš“, takže to není tak, že by hebrejštiny měla „Mesiáše“ a řečtina „Ježíše Krista“; jedna verze řečtiny má CHRISTOS, další má JESUS CHRISTOS. Je tedy variabilita v řečtině, a v některých případech je i variabilita v hebrejštině.

KJ: Nehemio, mnoho lidí neví, že je asi 5000 různých řeckých manuskriptů Nového zákona a mnohé rozdíly mezi nimi. Textová kritika se snaží zjistit, co bylo v originále.

NG: Toto se nazývá Byzantský většinový text. Mniši v byzantských kláštorech kopírovali Nový zákon, od 10. do 15. století. Není to vždy ta nejpřesnější kopie. Zde je příklad rozšíření. Chcete říct „Kristus“ bez Ježíše? To jim asi nedávalo smysl, tak tam přidali „Ježíš“. Nebo to hebrejštiny a raná řečtina odstranily?

KJ: Nebylo by správné, abychom to my soudili. Je šavuot, a my na hebrejské evangelium Matouše přinášíme náhled jak Židů, tak pohanů. V tom prvním verši je společný základ. Čtu-li to poprvé, vysvětluje mi to, kdo je touto osobou zvanou „Ježíš“. A ty, vidíš-li „syna Davidova“, jsi zpátky v Samuelovi a Paralipomenon, ohledně zaslíbení.

NG: Jsem v 11. kapitole Izajáše, „výhonek vzejde z Jesse“. Toto je syn Davidův.

KJ: Není to ale zajímavé, hned tady v prvním verši? Když na tebe nějakí chlápci pořvávají, a říkají, co to zkoušíš, zde máme společný zdroj..

NG: Chci se toho držet a projít všechny verše. V Mt 22,42 mluví Ješua a používá v řečtině slovo CHRISTOS a v hebrejštině MAŠIJAH. Mt 23,8 je skutečně zajímavý. Ve standardním řeckém textu se slovo CHRISTOS nevyskytuje, ale vyskytuje se v Byzantském majoritním textu. Takže, řeknete, že text Nestle-Aland 28 a rané manuskripty Matouše jsou antimesiášské, protože vyjímají Krista z Mt 23,8? Nikoli, je to jen textová varianta. Někdo to kopíroval a někdo udělal chybu, buď tím, že to přidal nebo to ubral. Co z toho platí je věcí výkladu. Ani hebrejščina tam nemá MAŠIJAH, ale v Mt 23,10 mají MAŠIJAH obě edice. Ješua mluví o Mesiášovi jako o zřízeném úřadu. Předpokládám, že v těchto verších je nepřímý odkaz na něho; on výslovně neříká: „já jsem ten, o kom mluvím.“ V Mt 23,10 ale říká: „Máte poslouchat Mesiáše“, a to jak v hebrejštině, tak i v řečtině. Říkat tedy, že ho hebrejský Matouš nenazývá Mesiášem, to prostě není pravda. Je to špatné pochopení. Více o tom v pdf na webových stránkách Nehemiaswall.com.

Elijah Cvi Soloveitchik se zabýval otázkou, zda první verš Matouše je úvodem k dalším veršům první kapitoly nebo k celé knize, protože slovo TOLDOT, potomstvo, se může přeložit i jako „historie“ rodu daného člověka; nemusí jít jen o genealogii. Došel k závěru, že jde o úvod k celé knize.

Gn 2,4 ELE TOLDOT HAŠAMAJIM VEHAAREC BEHIBAREAM, „toto jsou generace nebes a země, když byly stvořeny“

Gn 5,1 ZE SEFER TOLDOT ADAM, „toto je svitek/kniha pokolení Adama“ - Ješua je označován za druhého Adama.

V genealogiích je zpravidla linie otcovská: otec a jeho syn; v Matoušovi se v Ješuoově genealogii neočekávaně objevují čtyři ženy: Tamar, Rachaba, Rút moábská a Batšeba, matka Šalamouna. Otevírá to otázku, proč se neuvádí třeba Sára, Rebeka, Rachel a Lea. Odpovědí, k níž se NG i KJ kloní, je, že tyto ženy svým příklonem k Bohu Israele přestaly být cizinkami a začlenily se do Božího lidu natolik, že se staly matkami v genealogii Mesiáše.

Další problém, jehož se KJ a NG dotkli v dílu Plus, je odlišná genealogie v Matoušovi a Lukášovi. Matouš začíná Abrahamem, Lukáš od Adama. Proč? Třeba proto, že Abraham byl prvním, kdo se zcela odvrátil od modlářství. Ješua je pak vnímán jako druhý Abraham, podobně jako druhý Adam v 1Kor 15. Genealogie od Adama k Šealtielovi je v Tanachu, pokračování tedy musí pocházet odjinud. Může být z ústní tradice, mohly existovat písemné záznamy, nebo mohlo jít o Boží odhalení.

„V tobě (Abrahame) budou požehnány všechny národy země“ – slovo „požehnání“ je odvozené od slova „koleno“ a to souvisí s představou naroubování; tedy: „V tobě/do tebe budou naroubovány všechny národy země“. Ty čtyři ženy z Ješuoovy genealogie byly všechny naroubovány.

Od Abrahama do Davida je v Matoušovi 14 pokolení, od Davida do babylonského zajetí 14 pokolení, a od babylonského zajetí k Ješuovi 14, pokud je čtrnáctou Marie a Josef je jejím otcem. Mezi rukopisy hebrejského Matouše existují dva, které problém s genealogií vysvětlují. Nejsou mezi rukopisy Šem Tova. Píše se v nich, že 13. v poslední skupině byl Josef, OTEC Marie, nikoli její manžel. Marie tedy byla čtrnáctou osobou ve třetí genealogii, čímž splnila gematrii jména David, jehož číselná hodnota je 14.